

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СПОРТИВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

Бутрик Віталій Вікторович,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри
права та публічного управління, Житомирський державний
університет імені Івана Франка,

Купрійчук Василь Михайлович,

доктор наук з державного управління, професор, професор
кафедри права та публічного управління, Житомирський державний
університет імені Івана Франка, м. Житомир.

В умовах воєнного стану, зростання дефіциту фінансових ресурсів та необхідності швидкої відбудови суспільно важливих об'єктів питання ефективного управління спортивними спорудами набуває не лише соціального, а й стратегічного державного значення. Розвинена спортивна інфраструктура є запорукою зміцнення громадського здоров'я, формування людського капіталу, розвитку місцевих громад та підвищення міжнародного іміджу держави. Її відновлення та модернізація виступають необхідною умовою сталого розвитку України у післявоєнний період.

У науковій літературі проблематику публічного управління спортивною сферою досліджували Ю. С. Наумко, Г. П. Грибан, Я. В. Леонов, В. М. Кушнір, Є. Імас та інші вчені, які розкривали питання інституційного забезпечення, фінансових механізмів, соціальної ефективності та організаційно-правових засад розвитку галузі [1].

Спортивна інфраструктура є складовою соціально-економічної системи, що безпосередньо впливає на якість життя населення та рівень конкурентоспроможності регіонів. Вона формує простір для соціальної взаємодії, підвищує інвестиційну привабливість територій, сприяє розвитку підприємництва й туризму. Проте нинішній стан галузі характеризується суттєвими диспропорціями між регіонами, застарілою матеріально-технічною базою, нестачею фінансування, а також недостатньою ефективністю використання наявних об'єктів. Це обумовлює потребу у

системному публічному управлінні, орієнтованому на оптимальне використання ресурсів, цифровізацію процесів і запровадження сучасних управлінських підходів.

Сьогодні спортивна інфраструктура безпосередньо впливає на показники громадського здоров'я та продуктивності праці, зменшує навантаження на систему охорони здоров'я і підвищує якість людського капіталу. Крім того, капітальні вкладення у спорт створюють потужний мультиплікативний ефект для суміжних секторів економіки – будівництва, транспорту, готельно-ресторанного бізнесу, сфери дозвілля й туризму, що в кінцевому підсумку наповнює місцеві бюджети та стимулює розвиток територій. Водночас інтеграція України до європейського політичного й економічного простору вимагає гармонізації національних стандартів у сфері спорту із сучасними вимогами Європейського Союзу – енергоефективності, інклюзії, безпеки, екологічної сталості. Це відкриває додаткові можливості для залучення зовнішнього фінансування, участі у міжнародних програмах і трансферу управлінських практик, що вже довели свою ефективність у країнах ЄС.

Аналіз сучасного функціонування системи управління спортивною інфраструктурою в Україні виявляє ряд проблем, що знижують ефективність її роботи.

Перша, та, на нашу думку, найбільша – фінансова нестійкість та ресурсна дефіцитність. В умовах війни, економічних обмежень і зростання витрат на інші пріоритетні напрямки держави ресурси для спортивної інфраструктури скорочуються, що призводить до недофінансування проєктів або їхнього призупинення [2].

Друга проблема – недостатня координація між рівнями влади і суб'єктами, що проявляється в розриві між стратегічними цілями центрального рівня і локальними можливостями їх реалізації. У науковій дискусії звертають увагу на те, що без ефективної комунікації та координації між гілками виконавчої влади та місцевим самоврядуванням проєкти можуть залишатися «на папері» [3].

Третя проблема – правова невизначеність і нормативні прогалини. Це про відсутність чітких повноважень, неоднозначне

регулювання співпраці з приватним бізнесом, суперечності у місцевих і державних нормативних актах, адже усе це гальмує реалізацію проєктів.

Четверта проблема – кадровий дефіцит та слабка професійна підготовка управлінців у сфері спорту і інфраструктури. Багато місцевих органів не мають фахівців, здатних правильно оцінити технічні параметри об'єктів або вести проєктну діяльність, аналіз ринку, залучення інвестицій, управління контрактами.

П'ятий недолік – бойові дії, руйнування об'єктів, зміни в бюджетному плануванні. Війна значно ускладнила реалізацію багатьох проєктів і змусила змінювати пріоритети в напрямку відновлення вже існуючих об'єктів.

Шостий недолік – відсутність єдиної системи моніторингу, оцінки та звітності. У багатьох випадках проєкти реалізуються без всебічного контролю за технічним станом, ефективністю використання ресурсів або досягненням цільових показників, що ускладнює вибудовування адаптивної політики і коригування стратегії в реальному часі [4].

У світлі зазначених проблем логічним є формулювання нами основних напрямів удосконалення системи управління спортивною інфраструктурою.

Перший напрям – уточнення компетенцій і розмежування рівнів управління шляхом внесення змін до законодавства, які чітко визначають функції держави, областей і місцевих органів стосовно планування, будівництва, утримання та реконструкції об'єктів, що дозволить зменшити конфлікти повноважень і дублікацію зусиль.

Другий – укріплення механізмів державно-приватного партнерства з чіткими механізмами контролю, стимулів та відповідальності. Універсальні умови, фінансові гарантії й прозорі правила участі приватного сектора сприятимуть активному інвестуванню в спортивну інфраструктуру.

Третій – розвиток цифрових та інформаційних систем з метою автоматизації процесів, створення єдиного реєстру спортивних об'єктів, геоінформаційних платформ, систем моніторингу стану споруд і їхньої завантаженості, що без сумніву підвищить оперативність управління й прозорість.

Четвертий – створення системи показників ефективності та рейтингів для об'єктів і регіонів з метою стимулювання конкуренції та підзвітності. Введення стандартизованих критеріїв допоможе краще оцінювати роботу об'єктів і мотивувати вдосконалення.

П'ятий – підвищення рівня професіоналізації кадрів, що наразі залишаються та працюють в Україні, через впровадження програм підготовки менеджерів спортивної інфраструктури, здобуття сертифікатів, навчання з проєктного менеджменту, цифрових технологій, фінансового менеджменту та аналітики [1].

Отож, проведений нами структурно-функціональний аналіз сучасної системи управління спортивною інфраструктурою в Україні дозволяє виділити її суб'єкти – державні та місцеві органи, громадські організації, приватні партнери, та означити їх функції: планування, нормативне забезпечення, ресурсне підтримання, організаційно-координаційну діяльність, контроль і оцінку, інформаційне забезпечення та стимулювання інновацій.

Список використаних джерел:

1. Сиченко В. В., Рибкіна С. О., Соколова Е. Т. Публічно-приватне партнерство в розвитку спортивної інфраструктури України. *Вісник національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2024. №1 (20). С. 34–45.

2. Романенко С. Стратегічні вектори управління спортивно-оздоровчою діяльністю. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022, № 4. С. 155-162.

3. Рижик Р. О., Пангелова Н. Є., Кравченко Т. П. Актуальні проблеми управління в галузі фізичної культури і спорту в Україні в теперішній час. URL: <https://zenodo.org/records/16885004>

4. Ціпов'яз А.Т., Бондаренко В.В. Організація і управління фізичною культурою і спортом: навч. посіб. Кременчук: КПК, 2019. 128 с. URL: <https://pu.org.ua/Організація%20і%20управління%20фізичною%20культурою%20і>